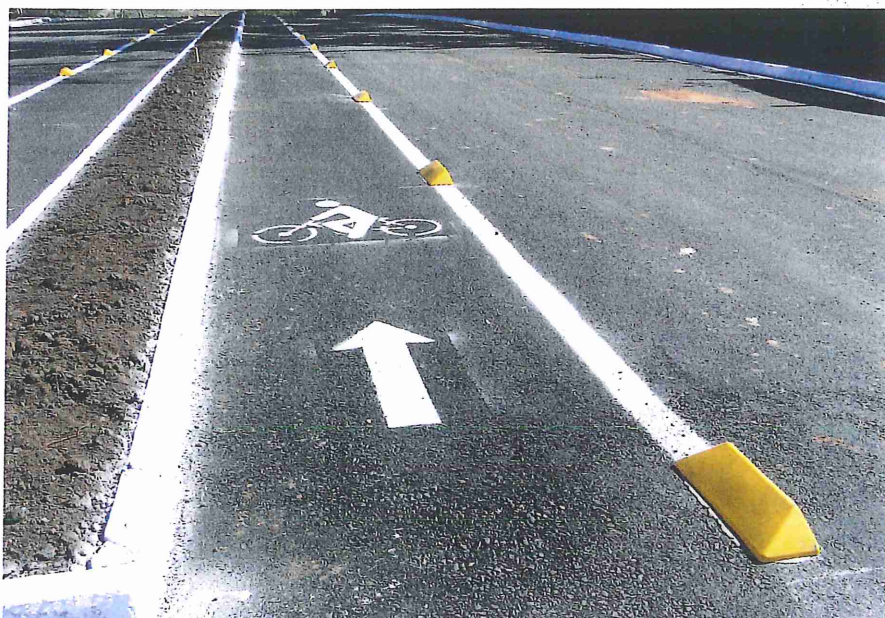

Over recht en regels in de verzekeringsbranche.

EIGEN SCHULD, BESTAAT DAT EIGENLIJK NOG?

ZULLEN DE TE SCHERPE MESSEN VAN ALBERT HEIJN LEIDEN TOT EEN HOAX AAN CLAIMS? WANNEER JE JEZELF IN DE VINGERS SNIJDT (LETTERLIJK OF FIGUURLIJK) GELDT DAN NIET GEWOON HET ADAGIUM 'IEDER DRAAGT ZIJN EIGEN SCHADE'?

- "Eigen schuld bestaat niet meer". Het was een statement van
- een panellid tijdens het LSA (Letselschade Advocaten) Symposium eind januari, waarna volgde: "Wanneer je over een stoeptegels struikelt, stap je naar de gemeente." In datzelfde kader stelde debatleider Jort Kelder -in een zaal vol advocaten- de vraag of het groeiend aantal advocaten de oorzaak was van deze ontwikkeling. Oorzaak of gevolg, het was een mooi debat.

Maar, is dat zo? Bestaat 'eigen schuld' niet meer? De grote(re) claimbereidheid van benadeelden is onmiskenbaar een gevolg van de verjuridisering van de maatschappij. En een gevolg daarvan is een afkalvend besef van de eigen verantwoordelijkheid. Maar wanneer je jezelf in de vingers snijdt (letterlijk of figuurlijk) geldt dan niet gewoon het adagium 'ieder draagt zijn eigen schade'? Dat 'eigen schuld' bij de beoordeling van de aansprakelijkheidsvraag niet meer bestaat, is daarom een brug te ver.

VALPARTIJEN

Er zijn, ook het afgelopen jaar, diverse uitspraken gedaan waarin naar voren komt dat er nog wel degelijk uitgegaan mag worden van een eigen verantwoordelijkheid. Althans, dat een aansprakelijk gestelde partij mag verwijzen naar omstandigheden waar zij geen invloed op had, die zij niet kon voorkomen, en die dus in het risicodomein van het slachtoffer liggen. 'Domweg pech' van een werknemer leidt niet tot aansprakelijkheid van de werkgever, zo stelde het Hof Den Bosch al eens vast in het kader van art. 7:658 BW. In het licht van de juridische grondslagen bij valpartijen over stoeptegels e.d., namelijk art. 6:174 BW (aansprakelijkheid voor gebrekkige opstallen) en art. 6:162 BW (onrechtmatige daad: gevaarstelling), wordt in de jurisprudentie bij de afwijzing van aansprakelijkheid wel verwezen naar de (zeer) 'ongelukkige samenloop van omstandigheden' (zie kader).

SNORFIETSER

Een voorbeeld. Een snorfietser is ('s avonds) bij het oversteken over een, niet op maar, naast de rijbaan gelegen, zogenaamde 'verhoogde hoekafronding' gereden waardoor hij is gevallen en een paar weken later is overleden. De situatie ter plekke is in het vonnis van de Recht-

'DOMWEG PECH' VAN EEN WERKNEMER LEIDT NIET TOT AANSPRAKELIJKHEID VAN DE WERKGEVER

bank Oost-Brabant van 9 september 2015 met foto's weergegeven. Dat zie je niet vaak, maar het komt de helderheid zeker ten goede. Na het ongeval is deze 'verhoogde hoekafroning' door de gemeente wit geschilderd, om de zichtbaarheid te vergroten. Voldeed deze hoekafroning nu, naar objectieve maatstaven gemeten, aan de eisen die men daaraan kon stellen? Ja, oordeelt de rechtbank. De hoekafroning had een wezenlijke functie, komt in heel Nederland voor en kon verwacht worden door de snorfietser. Had de gemeente dan, gelet op de hoegroetheid van de kans op een ongeval en de ernst van de mogelijke gevolgen, (extra) maatregelen moeten nemen? Nee, oordeelt de rechtbank, waarbij zij o.a. wijst op het feit dat de hoekafroning (grijs) een van de openbare weg (zwart) en het fietspad (rood) afwijken-de kleur had en mede door de aanwezige straatverlichting goed zichtbaar was. De rechtbank oordeelt dat het later door de gemeente wit schilderen de zichtbaarheid (nog meer) heeft vergroot, maar dat dat haar oordeel niet anders maakt. Dat is een belangrijke constatering: een al zichtbaar object nog zichtbaarder maken na een ongeval, ook al had die maatregel ook voor het ongeval eenvoudig en goedkoop genomen kunnen worden, maakt de gemeente niet (alsnog) aansprakelijk. Ook hier oordeelt de rechtbank dat sprake is van 'een ongelukkige samenloop van omstandigheden' waarvoor de wegbeheerder niet aansprakelijk is.

EIGEN SCHULD BESTAAT

Deze uitspraak staat niet op zichzelf, maar het zij gezegd, veel hangt af van de omstandigheden van het geval. Maar ook op grond van de jurisprudentie leidt niet elke bult in de weg (ook niet die van meer dan 3 centimeter), elk op het fietspad geplaatst (betonnen) paaltje, elk niveauverschil tussen weg en berm, elke substantie op de weg, elk opstapje (zelfs niet een van 30cm hoog), tot aansprakelijkheid van de wegbeheerder/opstaleigenaar. 'Eigen schuld' bestaat wel degelijk.

In het kader van de eigen verantwoordelijkheid werd mijn aandacht gevestigd op een bericht begin februari in de Telegraaf: 'Albert Heijn messen te scherp'. Door het hele land zijn 'ernstige snijwonden' door het gebruik van de met mes & bestekzegels gespaarde messen geconstateerd. Albert Heijn zou al via verschillende kanalen hebben gewaarschuwd, welke waarschuwingen weer lacherige reacties opriepen. Of er even lacherig is gereageerd op de waarschuwing op de verpakking van de messen en op de website van de producent ('LET OP: Messen zijn zeer scherp!'), weet ik niet. Het is de vraag of deze spaaractie zal leiden tot een hoax aan claims op basis van 'gebrekkige mes-

sen' en of Albert Heijn/Villeroij & Boch zich succesvol zal kunnen beroepen op de eigen schuld/verantwoordelijkheid ter zake van het gebruik van de messen. De tijd zal dat leren. Ervan uit gaande dat de betreffende messen voldoen aan de normen die gelden voor 'normale' (keuken)messen en niet vallen in de categorie stanleymessen of chirurgische messen, lijkt mij een claim weinig kansrijk. Het adagium 'ieder draagt zijn eigen schade' en het bestaan van eigen schuld, komen daarom beter tot hun recht in het tweede gedeelte van een bericht van RTL Nieuws: 'AH-messen veel te scherp (of kunnen we er gewoon niet mee omgaan?)'. ■

TOETSINGSMAATSTAF

Wat is nu de toetsingsmaatstaf bij deze aansprakelijkheidsgrondslagen? Bij de beoordeling van een aansprakelijkheid gebaseerd op art. 6:174 BW wordt in de jurisprudentie steevast verwezen naar de maatstaven uit het Wilnis-arrest. Bij het antwoord op de vraag of de opstal voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, komt het aan op de - naar objectieve maatstaven te beantwoorden - vraag of de opstal, gelet op het te verwachten gebruik of de bestemming daarvan, met het oog op voorkoming van gevaar voor personen en zaken deugdelijk is, waarbij ook van belang is hoe groot de kans op verwezenlijking van het gevaar is en welke onderhouds- en veiligheidsmaatregelen mogelijk en redelijkerwijs te vergen zijn. Voor een overheidslichaam geldt dan nog dat betekenis toekomt aan de financiële kaders waarbinnen het zijn beleidsdoelstellingen tracht te realiseren. Daarmee zijn de Kelderluikcriteria (waarschijnlijkheid van onoplettendheid, hoegroetheid van de kans dat er ongevallen ontstaan, ernst van de gevolgen, bezwaarlijkheid van het nemen van veiligheidsmaatregelen) waarnaar steevast wordt verwezen in claims gebaseerd op gevaarstelling (6:162 BW), ook medebepalend geworden voor de invulling van art. 6:174 BW. En daarmee heeft art. 6:174 BW nog maar een beperkte meerwaarde ten opzichte van art. 6:162 BW.